

Warszawa, 29 stycznia 2026 r.

Opinia nr 1/2026

Opinia zespołu roboczego Krajowej Komisji do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko w sprawie projektu *ustawy o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw* (numer w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów - UD224)

Dokumentacja podlegająca opiniowaniu:

- projekt *ustawy o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw* (UD224; projekt z dnia 23 grudnia 2025 r.), dalej: projekt zmiany ustawy ooś;
- ocena skutków regulacji;
- uzasadnienie.

Wyżej wymienione dokumenty udostępnione do konsultacji publicznych na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji (RCL) pod adresem <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12405602>

Po zapoznaniu z zamieszczoną na stronie RCL dokumentacją, na podstawie par. 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2010 r. *w sprawie funkcjonowania Krajowej Komisji do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko oraz regionalnych komisji do spraw ocen oddziaływania na środowisko* (Dz. U. poz. 1745), zespół roboczy Krajowej Komisji do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko (dalej: zespół roboczy KKOOS), przedstawia uwagi do wybranych elementów projektu zmiany ustawy ooś (kolejność przypadkowa, nie odzwierciedlająca wagi, ani kolejności zapisów w projekcie zmiany ustawy ooś).

1. OBOWIĄZEK PODPISU RAPORTU PRZEZ AUTORA RAPORTU/KIP ALBO OSOBY KIERUJĄCEJ ZESPOŁEM AUTORÓW

art. 66 ust. 1 pkt 19 i art. 66 ust. 1d

Wymóg podpisu pod dokumentacją wyłącznie w stosunku do autora raportu lub kierującego zespołem autorów należy ocenić jako zasadny, który wpłynie na uproszczenie procedur.

Jednak, zapis może spowodować anonimizację pozostałych autorów dokumentacji środowiskowej.

Lista autorów raportu powinna być jawna, podana w raporcie, wraz ze wskazaniem zakresu odpowiedzialności (części, za które są odpowiedzialni), co również jest istotne. Rezygnacja z obowiązku wskazywania autorów raportu oddziaływania na środowisko oraz KIP ograniczyłaby możliwość społecznej oceny ich jakości i osłabiła transparentność procedury.

Wobec tego, niezbędne jest wskazanie w projekcie zmiany ustawy ooś, że wymagane jest ujawnienie w treści raportu pełnej listy jego autorów, co z jednej strony powoduje podniesienie rangi merytorycznej opracowania, a z drugiej zwiększa odpowiedzialność po stronie autorów za jakość opracowań (formalnie może to być potwierdzone oświadczeniem kierownika o składzie osobowym zespołu autorów i zakresie ich odpowiedzialności merytorycznej za treść raportu).

Ponadto, wskazane jest rozważenie dodania w ustawie ooś obowiązku, by przy podpisie autor lub kierujący zespołem autorów był obowiązany podpisać oświadczenie potwierdzające, że informacje zawarte w raporcie są według jego/ich najlepszej wiedzy pełne i prawdziwe, i że zarówno on, jak i wszyscy współautorzy są świadomi odpowiedzialności karnej wynikającej z art. 233 Kodeksu karnego za podanie nieprawdziwych danych lub zatajanie danych w postępowaniu administracyjnym.

2. OBOWIĄZKOWE TRZY ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE W RAPORCIE OOŚ

art. 66 ust. 1 pkt 5

Obligatoryjny wymóg przedstawienia co najmniej 3 wariantów przedsięwzięcia może powodować konieczność tworzenia wariantów pozornych jedynie na potrzeby oceny oddziaływania na środowisko, które nie będą spełniały kryterium racjonalności. Dyrektywa EIA wskazuje na konieczność przedstawienia rozwiązań alternatywnych w raporcie OOŚ, ale tylko rozsądnych i realnych, w zakresie adekwatnym do przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem wyboru wariantu przyjętego. Dyrektywa nie wymaga alternatyw „dla samej alternatywy” i nie uzasadnia formalistycznego mnożenia wariantów bez znaczenia środowiskowego. W sytuacji, gdy rzeczywiście nie istnieją rozsądne rozwiązania alternatywne, dyrektywa EIA nie nakazuje ich tworzenia ani sztucznego opisywania, ale nakłada obowiązek rzetelnego wyjaśnienia tego faktu w raporcie ooś. Rzetelne wyjaśnienie braku alternatyw jest zgodne z celem dyrektywy i lepiej służy ochronie środowiska niż formalne, sztuczne mnożenie wariantów bez realnego znaczenia. W rzeczywistości występuje bowiem wiele sytuacji, kiedy nie ma realnych, rozsądnych rozwiązań alternatywnych, kiedy np. przedsięwzięcie polega na rozbudowie istniejącego zakładu w danej lokalizacji, w technologii która musi być kompatybilna z istniejącą infrastrukturą, przedsięwzięcie polega na kontynuacji prowadzenia dotychczasowej działalności. Często zdarza się też, że różnice między rozwiązaniami technicznymi nie powodują istotnie innych skutków środowiskowych. W takich sytuacjach rozsądne alternatywy nie istnieją lub są pozorne. Jeżeli istnieje obowiązek przedstawienia w raporcie ooś konkretnej liczby rozwiązań alternatywnych, to w wielu realnych przypadkach inwestor zostaje zmuszony do tworzenia wariantów technicznie lub ekonomicznie nierealnych. W takich sytuacjach forma (liczba wariantów) zastępuje treść (ich sens środowiskowy). Procedura oceny oddziaływania na środowisko staje się bardziej sformalizowana, ale nie bardziej skuteczna.

Proponowanym rozwiązaniem jest rezygnacja z ustalenia minimalnej liczby rozwiązań alternatywnych koniecznych do przedstawienia w raporcie o oś i pozostawienie organowi wydającemu postanowienie o zakresie oceny oddziaływania na środowisko możliwości wskazania wymogu minimalnej liczby wariantów do oceny, w zależności od specyfiki danego przedsięwzięcia (takiej jak np. brak możliwości wariantowania lokalizacyjnego dla modernizacji lub rozbudowy istniejącej infrastruktury).

Ponadto rekomenduje się:

- a) wprowadzenie definicji „racjonalnego wariantu najkorzystniejszego dla środowiska” w ustawie o oś, rozumianego jako wariant, który osiąga zakładane cele przedsięwzięcia przy minimalnym możliwym oddziaływaniu na środowisko;
- b) nadanie organowi prowadzącemu postępowanie uprawnienia (nie obowiązku) do wskazania, które alternatywne warianty przedsięwzięcia powinny zostać poddane badaniu w raporcie, w celu umożliwienia pełnej oceny potencjalnych skutków środowiskowych.

3. RYGOR NATYCHMIASTOWEJ WYKONALNOŚCI DECYZJI O ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWANIACH

nowy art. 86e ust. 4

W dobrą stronę idą zapisy zabraniające realizacji przedsięwzięcia, dopóki decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach nie jest ostateczna lub gdy wykonanie decyzji środowiskowej zostało wstrzymane przez sąd.

Jednak konsekwencją zmiany decyzji środowiskowej powinno być automatyczne wznowienie postępowań w sprawie decyzji następczych, jeśli zostały wydane, by w tych wznowionych postępowaniach rozważyć, czy te decyzje powinny być odpowiednio zmienione, co nie jest uwzględnione w świetle obowiązujących ani proponowanych przepisów.

Najlepszym rozwiązaniem byłaby likwidacja możliwości nadawania decyzjom o środowiskowych uwarunkowaniach rygoru natychmiastowej wykonalności.

Owszem – proces odwoławczy może w polskich warunkach trwać nawet parę lat, ale nie jest rzadkością, że w jego wyniku potwierdzone zostają zarzuty dotyczące DŚU. Natychmiastowa wykonalność sprawia, że niejednokrotnie prawo do sądowej kontroli decyzji staje się fikcyjne. Właściwym kierunkiem powinno być usprawnienie przebiegu procedury odwoławczej, a nie zmiana jej w „fikcyjny rytuał”.

4. UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W PODEJMOWANIU DECYZJI

Art. 35 (zmiana zasad liczenia terminów składania uwag i wniosków)

Wprowadzenie zasady, że decydująca jest data wpływu, a nie data nadania, oraz wyłączenie możliwości przywrócenia terminu, istotnie pogarsza warunki udziału społeczeństwa i może prowadzić do pozbawienia praw procesowych z przyczyn niezależnych od uczestników postępowania. Zmiana ta nie powinna zostać przyjęta. Rozwiązaniem problemu powinien być rozwój cyfrowego obiegu dokumentów oraz usprawnienie procedur przesyłania dokumentów między organami w przypadku błędnego zaadresowania.

Art. 14 ust. 3 (wydłużenie terminów udostępniania informacji o środowisku)

Projektowana zmiana powoduje wydłużenie terminu udostępniania informacji ujętych w publicznie dostępnym wykazie z 3 do 5 dni, mimo że są to dane, które powinny być gotowe do niezwłocznego udostępnienia. Problemy organizacyjne organów nie powinny być rozwiązywane kosztem prawa społeczeństwa do informacji. Ponadto, zwiększenie terminu na udostępnienie dokumentów może utrudniać dochowanie innych terminów, np. na złożenie uwag do projektów w czasie konsultacji społecznych. Właściwym kierunkiem jest zapewnienie powszechnego, bezpośredniego dostępu do dokumentów, zwłaszcza w warunkach cyfryzacji postępowań. Proponuje się nie wydłużanie terminu udostępniania informacji do 5 dni, lecz pozostanie przy 3 dniach, z zaznaczeniem, że są to dni robocze.

Usuwanie informacji z BIP po 30 dniach

Projektowane skrócenie dostępności informacji o wszczęciu postępowań i rozpoczęciu oceny oddziaływania na środowisko ogranicza przejrzystość postępowań. Informacje publikowane w BIP powinny podlegać archiwizacji i pozostawać trwale dostępne.

5. CYFRYZACJA POSTĘPOWAŃ POPRZECZ WPROWADZENIE SYSTEMU OBSŁUGI POSTĘPOWAŃ Z ZAKRESU OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO – SOPOOŚ

nowe art. 129a – 129k

SOPOOŚ ma zapewnić możliwość całkowicie elektronicznego systemu prowadzenia postępowań, w tym również udziału stron i społeczeństwa w postępowaniu. Cyfryzacja postępowań środowiskowych do zasady zasługuje na pozytywną ocenę, ponieważ może usprawnić przebieg postępowań i zwiększyć ich przejrzystość. Wskazane jest jednak doprecyzowanie pełnego zakresu użytkowników systemu SOPOOŚ.

Art. 129 c ust. 1 ustala, że korzystanie z SOPOOŚ wymaga założenia konta użytkownika SOPOOŚ.

Art. 129 c ust. 2 ustala, że użytkownikiem konta SOPOOŚ jest:

- 1) organ, o którym mowa w art. 75 ust. 1-1a oraz ust. 4-5 ustawy;
- 2) organ właściwy do wydania postanowień i opinii, o których mowa w art. 64 ust. 1-1d oraz w art. 77 ust. 1 ustawy;
- 3) podmiot planujący podjęcie realizacji przedsięwzięcia lub osoba działająca jako jego pełnomocnik;
- 4) organ wyższego stopnia w stosunku do organów, o których mowa w pkt 1 oraz 2.

Dla pełnego wykorzystania potencjału cyfryzacji celowe byłoby rozszerzenie funkcji systemu w taki sposób, aby realnie ułatwiał on również udział pozostałych stron postępowań oraz służył szerszemu udostępnianiu informacji o środowisku. Wśród użytkowników nie zostały wymienione podmioty, które są stronami postępowania, organizacje społeczne, ani osoby fizyczne, które mogą brać udział w postępowaniach z zakresu oceny oddziaływania na środowisko. Brak dostępności systemu SOPOOŚ dla wszystkich zainteresowanych i brak funkcjonalności systemu w okresie przejściowym może powodować wydłużenie procedur lub brak możliwości udowodnienia ich poprawności, np. pod względem informowania stron postępowania i społeczeństwa. Zasadne byłoby w szczególności:

a) zapewnienie wszystkim uczestnikom postępowań środowiskowych indywidualnych kont w systemie SOPOOŚ, wraz z dostępem do kompletnej dokumentacji sprawy, w której biorą udział, co umożliwiłoby im wykonywanie – za pośrednictwem systemu – prawa wglądu do akt wynikającego z k.p.a.;

b) wprowadzenie publicznego, niewymagającego zakładania konta, dostępu do informacji gromadzonych w SOPOOŚ, wskazanych w projektowanym art. 129a ust. 2 pkt 2, stanowiących informacje o środowisku w rozumieniu art. 21 ustawy.

Należy też zwrócić uwagę, że wprowadzenie SOPOOŚ będzie się wiązać ze znacznymi kosztami utworzenia, a następnie obsługi i utrzymania (stałe wsparcie informatyczne oraz merytoryczne) tego ogólnokrajowego systemu. Kwestie te powinny zostać poruszone szerzej w OSR i uzasadnieniu do projektu zmiany ustawy ooś.

6. ZMIANA ORGANU WŁAŚCIWEGO DO WYDAWANIA DECYZJI O ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWANIACH

art. 75 ust. 1 pkt 2

Projektowaną zmianę polegającą na przeniesieniu właściwości ze szczebla gminnego na szczebel powiatowy należy ocenić jako właściwą i bardzo korzystną. Poprzez większą koncentrację postępowań i pracowników zaangażowanych w prowadzenie postępowań stworzy ona szansę na rozwój kompetencji organów i ich pracowników, przyczyniając się do wyższej jakości rozstrzygnięć środowiskowych (niska jakość rozstrzygnięć środowiskowych dokonywanych obecnie na poziomie gmin jest obecnie rzeczywiście istotnym problemem).

Nie ulega wątpliwości, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest jedną z najbardziej złożonych, o ile nie najbardziej złożoną decyzją administracyjną. Wobec tego, powinien zostać położony duży nacisk na podnoszenie wiedzy i kompetencji pracowników starostw do wydawania decyzji środowiskowych. Skutkiem tej zmiany muszą być także znaczne przesunięcia kadrowe, a przede wszystkim przebudowa obecnych struktur organizacyjnych w urzędach gmin i powiatów oraz przebudowa zespołów ludzkich. Odnosi się wrażenie, że potrzeby te nie zostały wystarczająco zaadresowane w projekcie zmiany ustawy ooś i OSR. Dotyczy to nie tylko kwestii finansowej, ale także okresu przejściowego na jej wprowadzenie. Pod roz wagę – czy terminu wejścia w życie tej zmiany nie odłożyć nieco w czasie – uzależniając ją od daty publikacji ustawy, a nie podając sztywną datę.

Dodatkowo, organ właściwy do wydania tej decyzji będzie oddalony od zainteresowanej społeczności, co może utrudnić udział społeczeństwa i stron w postępowaniu. Należałoby wzmocnić informowanie o prowadzonym postępowaniu na terenie realizacji przedsięwzięcia. Do rozważenia, czy podczas udziału społeczeństwa papierowa postać dokumentacji powinna zostać udostępniona w urzędzie gminy/gmin, na terenie których realizowana jest dana inwestycja.

7. WSKAZANIE EMISJI ŚWIATŁA JAKO KONIECZNEJ DO ANALIZY W DOKUMENTACJI ŚRODOWISKOWEJ

zmiana art. 62a ust. 1 pkt 7 i art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c

W przepisach dotyczących zawartości karty informacyjnej przedsięwzięcia i raportu o oddziaływaniu na środowisko, jako zagadnienie obowiązkowe do analiz wyróżniono światło. Dotychczasowe przepisy ustawy o oś nie wyróżniały żadnych szczególnych oddziaływań na środowisko.

Planowaną zmianę ustawy o oś polegającą na wymienieniu zanieczyszczenia światłem jako jednego z aspektów przedsięwzięcia podlegającego koniecznej analizie należy ocenić jako pozytywną i potrzebną, ponadto mocno popartą prawem UE. Załącznik IV do dyrektywy EIA wymienia wprost, że w opisie emisji uwzględnia się m.in. „noise, vibration, light, heat, radiation etc.”, czyli światło jest literalnie wpisane do standardu „emisji” w EIA. Z tej perspektywy dopisanie światła w ustawie krajowej jest doprowadzeniem praktyki do zgodności z unijnym minimum.

Jednak projektowany przepis w brzmieniu „przewidywanych rodzajach i ilości wprowadzanych do środowiska substancji lub energii, w tym światła, przy zastosowaniu rozwiązań chroniących środowisko” wymaga modyfikacji. Zapis „w tym światła” może powodować zawężającą wykładnię opartą na zasadzie, że wymienienie jednego (lub kilku) elementów oznacza wyłączenie innych niewymienionych. W planowanej korekcie ustawodawca nie wskazuje, że konieczny do opisanego katalog emisji powodowanych przez przedsięwzięcie ma charakter otwarty. Skoro inne emisje (np. pole elektromagnetyczne, promieniowanie cieplne, migotanie cienia, odory) nie są wskazane – można wnioskować, że nie podlegają obowiązkowej analizie. Jeśli w ustawie wymienione zostaną tylko pojedyncze rodzaje emisji i oddziaływań, organy i inwestorzy mogą argumentować, że ustawodawca świadomie zdecydował się na zamknięty katalog, co doprowadzi do zawężenia oceny oddziaływania na środowisko, której istotą jest kompleksowość analiz. Osłabiona zostanie możliwość egzekwowania analizy innych nowych lub nietypowych oddziaływań powiązanych ze specyficznym przedsięwzięciem. Wobec tego planowana zmiana, w obecnym brzmieniu, może działać na niekorzyść kompleksowości systemu ocen oddziaływania na środowisko.

Rekomendowane jest pozostanie przy zmianie i wskazanie emisji światła jako koniecznej do analizy w dokumentacji środowiskowej, jednak w taki sposób, aby kwestia otwartości katalogu analiz była nie do podważenia. Proponuje się w art. 62a ust. 1 pkt 7 i w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c dodać światło w formule typu „w tym w szczególności”, albo skopiować logikę dyrektywy EIA i zastosować zapis „rodzajach i przewidywanej ilości wprowadzanych do środowiska substancji lub energii, w tym w szczególności hałasu, wibracji, światła, ciepła i innych rodzajów promieniowania, przy zastosowaniu rozwiązań chroniących środowisko”. Taki zapis spowoduje, że światło nie będzie samotnym wyjątkiem.

8. DZIAŁ VA – SZCZEGÓLNE ROZWIĄZANIA DLA NIEKTÓRYCH INWESTYCJI STRATEGICZNYCH

Szczególne zastrzeżenia budzą propozycje istotnego rozszerzenia stosowania działu Va ustawy (tak zwanego „Lex knebel”). Spodziewano się raczej uchylecia tych budzące znaczące kontrowersje przepisów, tymczasem w projekcie jest ona rozwijana i wzmocniana – z naruszeniem prawa wspólnotowego i międzynarodowego.

Przepisy te w dotychczasowym kształcie umożliwiają uznanie określonych przedsięwzięć za strategiczne w drodze rozporządzenia Rady Ministrów. Skutkiem takiej kwalifikacji jest

odstąpienie od standardowych procedur udziału społeczeństwa oraz pełnej oceny oddziaływania na środowisko, które zostają zastąpione ograniczoną procedurą uzgodnieniową prowadzoną pomiędzy organami administracji, z kluczową rolą Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Jednocześnie obecne przepisy zawierają pewne istotne ograniczenia: nie obejmują przedsięwzięć, które mogą powodować oddziaływanie transgraniczne ani takich, które mogłyby znacząco naruszać cele środowiskowe dla wód, a w przypadku obszarów Natura 2000 dopuszczają ten tryb wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych. Co istotne, zachowane zostały także gwarancje udziału organizacji ekologicznych na prawach strony oraz ich prawo do zaskarżania decyzji. W praktyce mechanizm ten nie był dotąd stosowany – Rada Ministrów nie wydała żadnego aktu uznającego inwestycję za strategiczną.

Projektowane zmiany zmierzają do nadania tym regulacjom realnego i szerokiego zastosowania. W tym celu w omawianym projekcie proponuje się zastąpienie pojęcia „inwestycji strategicznych” nową kategorią „inwestycji pilnych”. Zmiana ta znacząco obniża próg zastosowania trybu specjalnego, gdyż zamiast rozporządzenia wystarczająca byłaby uchwała Rady Ministrów. Co więcej, za „pilne” mogłoby zostać uznane praktycznie każde przedsięwzięcie, z wyjątkiem projektów, które mogą powodować oddziaływanie transgraniczne.

Udział społeczeństwa zostałby ograniczony do krótkich, 14-dniowych konsultacji prowadzonych przez GDOŚ, których wyniki – wraz z opinią tego organu – byłyby jedynie przedstawiane Radzie Ministrów. Projekt nie przewiduje natomiast żadnej formy sądowej kontroli decyzji o zakwalifikowaniu inwestycji do tego trybu. Równocześnie dla inwestycji „pilnych” nie byłoby obowiązku przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko; wystarczające byłoby uzgodnienie warunków realizacji w formie postanowienia GDOŚ. Dodatkowo projekt usuwa obowiązujące obecnie przepisy gwarantujące organizacjom ekologicznym status strony oraz prawo do odwołania i kontroli sądowej.

W OSR i uzasadnieniu pominięto:

* niezgodność regulacji z dyrektywą EIA

Koncepcja działu Va odwołuje się do art. 2 ust. 4 dyrektywy EIA, który dopuszcza wyłączenie niektórych przedsięwzięć z obowiązku przeprowadzenia oceny środowiskowej wyłącznie w wyjątkowych przypadkach i pod rygorem spełnienia dodatkowych warunków, takich jak rozważenie alternatywnej formy oceny, udostępnienie społeczeństwu informacji oraz poinformowanie Komisji Europejskiej. Proponowane regulacje nie spełniają tych wymogów. Przesłanki zastosowania trybu specjalnego zostały sformułowane bardzo szeroko i w praktyce nie ograniczają go do sytuacji nadzwyczajnych. Istnieje realne ryzyko, że tryb ten stanie się rozwiązaniem powszechnym, a nie wyjątkowym. Dodatkowo projekt nie przewiduje obowiązku udostępniania społeczeństwu informacji uzyskanych w ramach ewentualnych alternatywnych form oceny ani wymogu wcześniejszego powiadomienia Komisji Europejskiej. Tym samym proponowane przepisy działu Va pozostają w sprzeczności z dyrektywą EIA.

* niezgodność z Konwencją z Aarhus

Projektowane rozwiązania naruszają również standardy wynikające z Konwencji z Aarhus, która dopuszcza odstąpienie od wymogów udziału społeczeństwa jedynie w bardzo wąskim zakresie – zasadniczo wyłącznie w odniesieniu do przedsięwzięć służących celom obrony narodowej. Rozszerzenie możliwości wyłączania udziału społeczeństwa na szeroką kategorię

„inwestycji pilnych” nie znajduje podstaw w Konwencji, która – jako element prawa Unii Europejskiej – powinna być w pełni respektowana w krajowych regulacjach.

Rekomendowana jest co najmniej rezygnacja z projektowanej zmiany dotyczącej Działu Va ustawy ooś lub uchylenie całego Działu Va.

9. ZAŁĄCZNIKI DO WNIOSKU O WYDANIE DECYZJI O ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWANIACH

art. 74 ustawy ooś

Należy zauważyć, że na obszarach morskich nie istnieje mapa ewidencyjna. Wobec tego, w przypadku obszarów morskich zasadne byłoby wprowadzenie wymogu, aby wnioskodawca określał obszar realizacji przedsięwzięcia w oparciu o współrzędne geograficzne. W przeciwieństwie do obszarów lądowych, na morzu w przeważającej części nie funkcjonuje system działek ewidencyjnych, co powoduje, że identyfikacja lokalizacji inwestycji poprzez tradycyjny opis działek ewidencyjnych jest niemożliwa lub niejednoznaczna. Współrzędne geograficzne pozwalają na precyzyjne określenie położenia przedsięwzięcia w przestrzeni morskiej. Posługiwanie się współrzędnymi umożliwi weryfikowanie przedsięwzięć np. pod kątem zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich oraz w Systemie Informacji Przestrzennej Administracji Morskiej (SIPAM) co ułatwia ocenę kolizji z innymi sposobami użytkowania morza.

10. LEGALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘĆ BEZ DŚU

Proponowane w dodawanym art. 87a regulacje dotyczące legalizacji przedsięwzięć zrealizowanych lub realizowanych bez decyzji środowiskowej wymagają istotnego zaostrzenia w celu zapobieżenia obchodzeniu obowiązku uzyskania DŚU oraz zapewnienia zgodności z prawem UE, w szczególności z dyrektywą EIA i dyrektywą siedliskową, a także ochrony środowiska przed nieodwracalnymi skutkami oraz zapewnienia realnego udziału społeczeństwa. Korekta powinna zmierzać do uczynienia legalizacji absolutnym wyjątkiem, dopuszczalnym wyłącznie:

- a) po wstrzymaniu realizacji i użytkowania przedsięwzięcia,
- b) przy pełnej, obiektywnej ocenie wariantów,
- c) z wyłączeniem możliwości legalizacji przedsięwzięć powodujących znacząco negatywne oddziaływanie na obszary Natura 2000.

UWAGI DODATKOWE

- 11.** Projekt zmiany ustawy ooś obecnie nie uwzględnia kwestii odbudowy zasobów przyrodniczych, wynikających z rozporządzenia Nature Restoration Law¹, co stwarza pilną potrzebę uzupełnienia regulacji.

NRL nakłada obowiązek wprowadzenia środków zapewniających stałą poprawę stanu i jakości siedlisk objętych odbudową oraz utrzymanie dobrego stanu obszarów osiągniętych. Przepisy przewidują także monitorowanie skuteczności działań z zakresu odbudowy zasobów, kompensację ewentualnych pogorszeń oraz utrzymanie naturalnej łączności ekosystemów.

Aby wymagania te były spełnione, konieczne są przepisy krajowe umożliwiające:

- a) analizę oddziaływania przedsięwzięć i planów na stan siedlisk objętych odbudową;
- b) odmowę zgody na działania prowadzące do pogorszenia stanu siedlisk;
- c) obowiązek monitorowania i kompensowania negatywnych skutków na terenie całego kraju.

Wprowadzenie takich regulacji powinno obejmować procedury kwalifikacji przedsięwzięć do OOS, ocenę oddziaływania przedsięwzięć oraz strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko planów i programów. Ich brak uniemożliwia wykorzystanie derogacji przewidzianej w art. 4 ust. 13 NRL i może ograniczyć realizację Krajowego Planu Odbudowy Zasobów Przyrodniczych.

- 12.** Odnośnie proponowanej zmiany ustawy ooś w art. 82 ust. 1 pkt 2 lit. c, wśród organów, którym należy przedłożyć wyniki monitoringu, należy uwzględnić również Dyrektora Urzędu Morskiego.

- 13.** Odnośnie proponowanej zmiany ustawy ooś polegającej na dodaniu ust. 9 w art. 48 w brzmieniu: „9. Uzgodnienia, o którym mowa w ust. 1 i 2, dokonuje się w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o uzgodnienie”. Konieczna jest korekta, ponieważ w obecnym brzmieniu ustawy ooś w art. 48 istnieje już ustęp 9.

- 14.** Odnośnie planowanej zmiany art. 74 ust. 2 o brzmieniu: „2. Z zastrzeżeniem art. 129h, raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i kartę informacyjną przedsięwzięcia przedkłada się w postaci papierowej w jednym egzemplarzu dla organu prowadzącego postępowanie oraz na informatycznych nośnikach danych z ich zapisem w postaci elektronicznej w jednym egzemplarzu dla organu prowadzącego postępowanie oraz każdego organu opiniującego i uzgadniającego”. Nie wiadomo w jakim celu dopuszczalne jest składanie dokumentacji środowiskowej na elektronicznych nośnikach danych, skoro dąży się do elektronicznego przesyłania dokumentacji przez system SOPOOŚ. Zmiana ustawy nie określa konkretnych dopuszczalnych lub wymaganych nośników informacji np. płyta CD/DVD. Należy zauważyć, że odczyt niektórych z tych

¹ ROZPORZĄDZENIE (UE) 2024/1991 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych i zmiany rozporządzenia (UE) 2022/869 (Tekst mający znaczenie dla EOG), Dz.U.UE.L.2024.1991, dalej: NRL

nośników może okazać się problematyczny np. współczesny sprzęt komputerowy nie posiada napędu CD-ROM.

15. Odnośnie planowanej zmiany podwyższenia opłat za wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (nowe art. 74 ust. 5 -8), konieczne ujednolicenie czy kwota wynosi 30 tys. zł czy 50 tys. zł – istnieje niespójność między projektem zmiany ustawy ooś a uzasadnieniem.

16. W obecnym stanie prawnym zasadniczo zapewniony jest udział społeczeństwa w pierwotnym postępowaniu w sprawie pełnej oceny oddziaływania na środowisko, jednak późniejsze zmiany decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach mogą nastąpić bez ponownego dopuszczenia zainteresowanych stron do udziału. Również modyfikacje charakterystyki przedsięwzięcia – np. parametrów czy czasu eksploatacji – mogą być wprowadzane bez przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i bez udziału społeczeństwa. Taki stan nie jest zgodny z art. 6 ust. 10 Konwencji z Aarhus, który nakłada obowiązek stosowania odpowiednich postanowień tej konwencji także przy zmianach lub aktualizacji warunków realizacji przedsięwzięcia. Ponadto obowiązujące przepisy nie zapewniają udziału społeczeństwa w decyzjach o potrzebie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Aktualne regulacje nie przewidują także udziału społeczeństwa po podjęciu decyzji o potrzebie przeprowadzenia oceny czy wydawaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w oparciu o KIP – co także jest niezgodne z postanowieniami tej Konwencji.

Z uwagi na naruszenie prawa międzynarodowego i unijnego, pilne jest wprowadzenie zmian gwarantujących pełny udział społeczeństwa na każdym etapie postępowania oraz przy wszelkich modyfikacjach przedsięwzięć.

17. Brak w ustawie jasnej zasady dotyczącej niedopuszczalności prowadzenia spraw i podejmowania decyzji przez organ we własnych sprawach. Zgodnie z projektem zmiany ustawy ooś postępowanie screeningowe ma prowadzić starosta – nawet gdy to on lub podmiot jemu podległy jest wnioskodawcą, a RDOŚ jedynie uzgadnia, zamiast opiniować postanowienie w tej sprawie (art. 64 ust. 1d w związku z ust. 2d). Postępowanie OOŚ zakończone decyzją środowiskową także prowadzi w swojej sprawie – nie ma tu obecnie żadnych specjalnych regulacji zapobiegających konfliktowi interesów. Stosowanie w takich wypadkach k.p.a nie jest ani oczywiste, ani trafne (przekazywanie sprawy do wojewody i ew. wyznaczenie innego starosty?). Zasadne byłoby dodanie w art. 75 lub nowym art. 75a regulacji, że w wypadku takiego konfliktu interesów postępowanie przejmuje właściwy terytorialnie RDOŚ. To samo powinno chyba dotyczyć screeningu (art. 64).

Cele takiego przepisu to:

a) zapewnienie bezstronności i obiektywizmu w postępowaniach środowiskowych poprzez eliminację ryzyka, że organ samorządowy (starosta, prezydent miasta) rozstrzyga własną sprawę;

b) zabezpieczenie zgodności prawa krajowego OOŚ z prawem UE i konwencjami:

- zgodnie z art. 9a dyrektywy EIA państwa członkowskie muszą zapewnić, aby organ właściwy był obiektywny i bezstronny, i jeśli organ jest inwestorem, funkcje decyzyjne i inwestorskie powinny być rozdzielone

- zgodnie z art. 41 Karty Praw Podstawowych UE – prawo do dobrej administracji: każda osoba ma prawo do obiektywnego i bezstronnego rozpatrzenia sprawy przez niezależny organ (konflikt interesów bezsprzecznie podważa zasadę bezstronności)
- art. 6 i 9 Konwencji z Aarhus wymagają bezstronnych procedur administracyjnych oraz realnego dostępu do skutecznej kontroli decyzji środowiskowych
- potwierdza to także orzecznictwo TSUE (sprawy: C-474/10 Seaport, C-182/10 Solvay, C-24/19 A i in. – Trybunał podkreślił, że konflikt interesów w procedurze OOS narusza przepisy UE, jeśli nie ma realnej separacji funkcji)
- c) redukcja ryzyka sporów i skarg do sądów administracyjnych – eliminuje podstawy dla zarzutów o „rozstrzyganie we własnej sprawie”.

Piotr Menerowski

.....
(Przewodniczący zespołu roboczego KKOOS)